

Секція 1

ТЕОРІЯ Й МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

РОЛЬ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ГЕНДЕРНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ НУШ

Бездітна Анна, здобувачка вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівник: Кушнір А. О., кандидатка педагогічних наук

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

Формування гендерно-чутливого середовища в умовах Нової української школи (НУШ) є важливим аспектом реалізації дитиноцентричної, інклюзивної та ціннісно-орієнтованої освіти. Освітній простір НУШ покликаний забезпечити рівні можливості для всіх учнів незалежно від статі, створюючи умови для розвитку, самореалізації, взаємоповаги та підтримки. Важливу роль у цьому відіграють інноваційні технології, які виконують не лише функцію засобу навчання, а й виступають важелем побудови справді рівноправного, безпечного й толерантного середовища.

Науковці підкреслюють важливість цілеспрямованого гендерного виховання. Так, С. Вихор аналізує його як систематичний вплив на свідомість, почуття та поведінку дітей для формування егалітарних цінностей, толерантності й поваги до особистості незалежно від статі [2, 83]. Цей підхід сприяє розвитку не лише соціальної відповідальності, а й сприяє побудові громадянського суспільства через толерантну поведінку.

Теоретичне значення дослідження С. Дем'яненко полягає у визначенні педагогічних технологій гендерного виховання молодших школярів в умовах Нової української школи, уточненні необхідних умов для його ефективного здійснення, а також у вивченні результативності цього процесу в сучасному освітньому середовищі. Проведений аналіз дає змогу окреслити дієві шляхи інтеграції інноваційних підходів у сферу гендерного виховання [4, 93].

На думку дослідниці, програма гендерного виховання в НУШ має ґрунтуватися на гендерно-чутливому підході та включати три взаємопов'язані блоки: організаційний, теоретико-методологічний і методичний. Основною метою цієї програми є формування високого рівня гендерної культури серед молодших школярів і забезпечення ефективного виховного впливу, спрямованого на розвиток поваги, рівності та недискримінації [4, 94].

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології, цифрові платформи та інтерактивні сервіси, як-от Google Classroom або Padlet, надають рівні можливості для участі в освітньому процесі незалежно від статі, темпераменту чи фізичних можливостей. Використання елементів гейміфікації сприяє рівноцінній участі всіх учнів у командних іграх, де результат залежить не від статевої ролі, а від особистих якостей, таких як креативність, відповідальність та ініціативність. Зокрема, Л. Вовк зазначає, що для розширення усвідомлення різноманітних гендерних ролей у роботі з молодшими школярами доцільно використовувати сюжети казок і легенд, де жінки та чоловіки мають однакові права та обов'язки [3,76].

Одним із ключових напрямків формування гендерно-чутливого середовища є впровадження STEM-освіти, що не лише стимулює дівчат обирати технічні спеціальності, а й відкриває для хлопців можливості самореалізації у творчих і гуманітарних сферах. Через інтерактивні дослідження, проєктну діяльність та рольові ігри, молодші школярі навчаються працювати в команді, слухати інших і поважати відмінні думки. Таким чином, технології стають не лише джерелом знань, а й засобом формування критичного мислення, емпатії та рівноправної комунікації.

Значну роль у формуванні гендерної рівності відіграє навчальний контент. У сучасних підручниках та дидактичних матеріалах важливо уникати гендерних стереотипів, демонструючи можливості дівчат і хлопців бути лідерами, сміливими та рішучими, чуйними та турботливими. О. Сухомлинська наголошує на важливості розвитку гендерної культури як складової загальної культури особистості, що формується через інклюзивні підходи в навчанні [7, 16]. Цей

підхід сприяє створенню освітнього середовища, яке допомагає дітям розвивати емоційну чутливість та повагу до різноманіття, незалежно від статі.

М. Вашуленко та В. Бевз подають гендерну тематику ненав'язливо, у контексті формування рівного ставлення до хлопчиків і дівчаток. Через знайомство з різними соціальними ролями, професіями, моделями поведінки у школі, родині та суспільстві діти навчаються поважати одне одного, співпрацювати в колективі, розуміти важливість взаємодопомоги. Підручник сприяє формуванню гендерно-чутливого середовища відповідно до вимог НУШ, підтримуючи ідеї рівноправності, недискримінації та особистісного розвитку кожної дитини незалежно від статі [1].

Також важливо враховувати аспекти забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх учнів, включаючи гендерну приналежність. Державний стандарт початкової освіти передбачає формування ключових компетентностей, серед яких особливо важлива соціальна та громадянська компетентність, що включає виховання поваги до прав людини, демократії, рівності та недискримінації. Це сприяє створенню гендерно-чутливого освітнього середовища, де кожна дитина має можливість розвиватися в атмосфері підтримки та поваги [5].

Отже, формування гендерно-чутливого середовища в умовах Нової української школи вимагає не лише інтеграції інноваційних педагогічних технологій, але й глибокого переосмислення навчального змісту, який має відображати ідеї рівності, поваги та недискримінації. Особливої уваги набуває професійна позиція педагога, який має бути не просто транслятором знань, а провідником демократичних цінностей, здатним розпізнавати й коригувати прояви гендерних стереотипів у повсякденному освітньому процесі. Такий підхід сприяє не лише інтелектуальному, а й емоційному розвитку учнів, формуванню в них емпатії, толерантності та поваги до особистості іншої людини. Упровадження гендерної культури в освітній процес є необхідною умовою створення справедливого та рівноправного середовища, в якому кожна дитина має рівні можливості для самореалізації.

Список використаних джерел:

1. Вашуленко М. С., Бевз В. Г. Я досліджую світ. 1 клас : підручник. В 2-х частинах. Київ : Освіта, 2018. 189 с.
2. Вихор С. Т. Гендерне виховання: паралелі крізь століття. *Наука і сучасність* : Збірник наук. пр. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. 2003. Т. XLI. С. 82-90.
3. Вовк Л. М. Педагогічні умови формування гендерної культури молодших школярів у навчально-виховній діяльності початкової школи : дис. ... к-та пед. наук: 13.00.07. Київ, 2017. 219 с.
4. Дем'яненко К. В. Гендерне виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах НУШ. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 52. Т. 1. С. 90-94.
5. Державний стандарт початкової освіти. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п>
6. Прищепа О. Є. Інноваційні освітні технології в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа». *Освіта регіону*. 2020. № 2 (57). С. 95-99.
7. Сухомлинська О. В. Гендерна освіта: український контекст. *Гендерна політика: Україна. Європа. Світ*. 2018. № 2 (25). С. 12-18.

СПІВПРАЦЯ ШКОЛИ ТА РОДИНИ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Галюк Вікторія, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Олійник Н.А., кандидатка педагогічних наук, доцента

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

Сучасна початкова освіта в Україні динамічно змінюється відповідно до нових освітніх орієнтирів, зокрема особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів. Особлива увага приділяється створенню освітнього середовища, що сприяє фізичному та психічному благополуччю дитини. У цьому